

Sygn. akt II KK 96/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Piotr Mirek (sprawozdawca)

Protokolant Klaudia Binienda

w sprawie **J. F.**

oskarżonego z art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 31 marca 2022 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w W.

z dnia 16 lutego 2021 r., sygn. akt III K (...),

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s. umarza postępowanie;**
- 2. kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w W., wyrokiem nakazowym z dnia 16 lutego 2021 r., sygn. akt III K (...), uznał oskarżonego J. F. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s., polegającego na tym, że będąc prezesem i zajmując się sprawami gospodarczymi,

w szczególności finansowymi „B.” D., sp. z o.o. w W., ul. P., zatrudniając pracowników, działając w warunkach czynu ciągłego, nie wpłacił w ustawowych terminach (tj. do dnia 20-go miesiąca następującego po miesiącu, w który m zaliczkę pobrano) na rachunek Naczelnika Urzędu Skarbowego w W. kwot zaliczek (wskazanych w zaskarżonym wyroku) na podatek dochodowy od osób fizycznych pobranych jako płatnik za okres od stycznia 2015 r. do lipca 2018 r., przez co narażono podatek dochodowy od osób fizycznych na uszczuplenie w łącznej kwocie 86 577,00 zł. i za to na mocy powołanych przepisów wymierzył mu karę 100 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 100 zł. Jednocześnie zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych, obciążając nimi Skarb Państwa. Powyższy wyrok uprawomocnił się w dniu 4 marca 2021 r.

Kasację od tego wyroku wniósł Prokurator Generalny. Zaskarżając go w całości na korzyść oskarżonego, zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 500 § 1 i 3 k.p.k. i art. 501 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s., polegające na nieuzasadnionym przyjęciu, że występują przesłanki wyrokowania w trybie nakazowym, co w konsekwencji doprowadziło do wydania wyroku nakazowego, którym uznano J. F. za winnego popełnienia zarzucanego przestępstwa skarbowego z art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s., pomimo iż:

1. postępowanie powinno zostać umorzone wobec zaistnienia przesłanki wskazanej w treści art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela, gdyż akt oskarżenia został wniesiony przez organ postępowania przygotowawczego, tj. Naczelnika Urzędu Skarbowego w W., w sytuacji gdy prokurator, w celu wydania opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego, powołał w trakcie dochodzenia biegłych lekarzy psychiatrów, a w konsekwencji powyższego postąpienia, stosownie do brzmienia art. 122 § 2 k.k.s. w zw. z art. 151c § 2 k.k.s., objął nadzorem dochodzenie prowadzone przeciwko J. F., a zatem stosownie do treści przepisu art. 155 § 1 i 2 k.k.s. był jedynym organem uprawnionym do wniesienia w niniejszej sprawie aktu oskarżenia, co stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia określoną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.;

2. oskarżony – co do którego wobec niewydania przez Sąd w trybie art. 79 § 4 k.p.k. postanowienia stwierdzającego, iż udział obrońcy nie jest obowiązkowy, nie ustały określone w art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. uzasadnione wątpliwości odnośnie poczytalności *tempore criminis* oraz jego zdolności do udziału w procesie i prowadzenia obrony w sposób samodzielny i rozsądny, a w konsekwencji również obrona obligatoryjna - nie miał obrońcy, co stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia określoną w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.

W konkluzji kasacji Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w W. i umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, a to pozwoliło na uwzględnienie jej w całości na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Zaznaczyć jednak trzeba, że z uwagi na charakter pierwszego ze wskazanych w kasacji uchybień i skutki procesowe wywołane jego wystąpieniem, rozpoznanie kasacji należało ograniczyć tylko do tego uchybienia (art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.). Stwierdzenie uchybienia stanowiącego negatywną przesłankę procesową sprawiło bowiem, że bezprzedmiotową stała się kwestia obrazy art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. skutkująca zaistnieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej wymienionej w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. To samo dotyczy również podnoszonego w kasacji braku warunków do rozpoznania sprawy oskarżonego w postępowaniu nakazowym.

Przechodząc do meritum, zgodzić się trzeba z Prokuratorem Generalnym, że zaskarżony wyrok został wydany w sprawie, w której brak było skargi uprawnionego oskarżyciela.

Jak wynika z akt sprawy, w dniu 24 sierpnia 2020 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w W. wszczął dochodzenie o sygn. akt RKS (...) w sprawie niewpłacania, w warunkach czynu ciągłego, zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych pobranych przez płatnika „B.” Firma D. sp. z o. o. w W., tj. o przestępstwo skarbowe z art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. W dniu 4 września 2020 r. organ postępowania przygotowawczego przedstawił J. F. zarzut popełnienia czynu z art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s.

W toku dalszego postępowania prokurator, na wniosek Naczelnika Urzędu Skarbowego w W., zasięgnął opinii dwóch biegłych lekarzy psychiatrów w celu stwierdzenia stanu zdrowia psychicznego J. F. *tempore criminis* oraz jego zdolności do uczestnictwa w postępowaniu. Mimo zaistnienia wątpliwości, o których mowa w art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k., prokurator nie wystąpił do sądu z wnioskiem o wyznaczenie dla podejrzanego obrońcy z urzędu, a po zakończeniu dochodzenia Naczelnik Urzędu Skarbowego w W. skierował w dniu 5 stycznia 2021 r. do Sądu Rejonowego w W. akt oskarżenia przeciwko J. F.

Zarysowana wyżej sekwencja czynności procesowych wskazuje, że postępowanie przygotowawcze w sprawie J. F. nie było prowadzone prawidłowo. Skupiając się na tych nieprawidłowościach, które zdecydowały o uwzględnieniu kasacji, przypomnieć trzeba, że zgodnie z treścią art. 122 § 2 k.k.s. w zw. z art. 151c § 2 k.k.s., skutkiem powołania przez prokuratora na wniosek finansowego organu postępowania przygotowawczego biegłych lekarzy psychiatrów w celu wydania opinii o stanie zdrowia podejrzanego było objęcie przez prokuratora nadzorem prowadzonego dochodzenia. W konsekwencji tego, stosownie do dyspozycji art. 155 § 1 i 2 k.k.s., prokurator stał się jedynym organem uprawnionym do wniesienia w niniejszej sprawie aktu oskarżenia. Finansowy organ postępowania przygotowawczego, jeżeli nie umarzał postępowania, w ciągu 14 dni od zakończenia dochodzenia powinien sporządzić akt oskarżenia i przesłać go z aktami prokuratorowi, dokonując pozostałych czynności, o których mowa w art. 155 § 1 k.k.s. Prokurator mógł natomiast przedstawiony mu akt oskarżenia zatwierdzić i wnieść do Sądu, wskazując w nim finansowy organ postępowania przygotowawczego, który prowadził dochodzenie i któremu w postępowaniu sądowym przysługują uprawnienia oskarżyciela publicznego (art. 155 § 2 k.k.s.).

W tym stanie rzeczy, dzielając utrwalone już w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowisko (por. np.: wyrok z dnia 10 stycznia 2018 r., V KK 180/17; postanowienie z dnia 17 stycznia 2018 r., V KK 144/17, wyrok z dnia 18 listopada 2021 r., V KK 350/21), w myśl którego, w stanie prawnym obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r. wyłączna kompetencja prokuratora do wnoszenia aktu oskarżenia w sprawach karnych skarbowych obejmuje zarówno sprawy, w których było prowadzone śledztwo, jak i sprawy, w których było prowadzone dochodzenie objęte

jego nadzorem, stwierdzić należało, że w realiach rozpoznawanej sprawy Naczelnik Urzędu Skarbowego w W., jako organ postępowania przygotowawczego, nie był uprawniony do wniesienia aktu oskarżenia.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.p.k. umorzył postępowanie z uwagi na brak skargi uprawnionego oskarżyciela.

O kosztach procesu rozstrzygnięto po myśli art. 632 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s.